

Frivaldszky János

JANTSKY BÉLA, A JÁSZBERÉNYI TANÍTÓKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Jászberényben, a Képző bejáratánál nagy márványtáblán olvasható Jantsky Bélának a neve, az intézmény egykori igazgatóinak névsorában. Az épületbe ki-bejáró nap-mint-nap olvashatja. Ám vajon ki tudja, hogy ki is viselte ezt a nevet?

Én tudhatok némi felvilágosítással szolgálni, hiszen ismertem. Édesanyámnak másodfokú unokatestvére volt, lévén anyai nagyanyám Jantsky lány, Erzsébet, annak a Jantsky Pál szabónak a lánya, akinek apja, Antal is szabó volt a Fejér-megyei Perkátán a 19. század elején. Ő bevándorolt lehetett ide. Neve alapján a család szláv eredetű lehet. Béla bátyám tudott egy Jancski hegynévről a szlovén Alpokban, én meg később megismertem egy Jancsikity nevű személyt, aki a Somogy-megyei, beszédes nevű Lengyeltóti-ba való volt.

Am nemcsak a személyes ismeretségre támaszkodhatom, hanem írott dokumentumokra is, amelyeket Jantsky Béla legnagyobb lányától, Szalai Tiborné Jantsky Ágnestől kaptam. Hadd mondjam azt is el, hogy az ő lánya, Márta a keresztlányom lett; legnagyobb fiam pedig jórészt keresztlányom hatására lett jogász, és lettek egymást megbecsülő egyetemmi kollégák; valamint hogy keresztlányom kislánya, Zsófi ismeri néhány unokámat is, akikkel immár ötödfokú unokatestvérek. Mindezt csak azért, mert ez a vérségénél jóval szorosabb kapcsolat nem jött volna létre Béla bátyám rokonszerető, nyíltszívű személye nélkül.

De hogy az életrajzra térjek, az említett Jantsky Antalnak egy másik fia Jantsky József volt. Nem tudni mi volt a foglalkozása, talán az övé is szabó. Az ő fia, Jantsky Béla (1882) elkerült Perkátáról, mert tanító lett az ország másik felében lévő Beregkisalmáson. E vidékre való volt a felesége, Masanecz Emma is. Három gyerekük született: Jenő (1906), Béla, a későbbi berényi igazgató, valamint Emília (1910).

A középső gyerek, Jantsky Béla is Beregkisalmáson született 1908. március 2-án. A beregszászi reálgimnáziumba írták, ahol kitüntetéssel érettségizett 1927-ben. A világháború után ez a terület Csehszlovákiához került, ezért az igazgató-tanító apa fontosnak tartotta, hogy fia nemcsak németet, hanem irodalmi ukrán nyelvet is tanuljon. Prágában a Károly Egyetemre írták be természettudomány-kémia szakra azzal a céllal, hogy középiskolai tanár legyen.

Id. Jantsky Béla igazgató-tanító

Az előadások itt cseh nyelven folytak, ám természettudományos érdeklődése mellett olyan kiváló nyelvtelenséggel is rendelkezett, hogy ukrán nyelvismerete alapján ezt az akadályt évvesztés nélkül képes venni. Kiváló professzora, Kettner megszeretteti vele a geológiát, így már 1929-től végez földtani térképezést. A harmadik év végén elkészített dolgozata pedig olyan magas színvonalú lett, hogy még tanulmányai befejezése előtt doktori oklevéllel honorálták, majd a fiatal hallgató a geológia tanszéken demonstrátor lett. 1933-ban szerezte meg a középiskolai tanári oklevelet, amely cseh, magyar és orosz (ruszin) nyelvű tanításra képesítette. Később ilyen-olyan fokon megismerkedett az, angol, francia, szlovák, bolgár, szerb, horvát nyelvvel is, szakirodalmat olvasni mindenestre mindegyiken tudott, egyikből-másikból fordított is.

Mint a továbbiakból kiderül, ami Petőfinek a szabadság és szerelem volt, az volt neki a pedagógia és geológia. Bár a geológiai kutatás, amit az egyetemen szeretett meg, ugyanúgy vonzotta, mint a tanári pálya, ez utóbbit választotta családi ösztönzésre abból a szempontból, hogy ezzel a kárpátaljai szűkebb hazájának jobban hasznára lehet, mintha Prágában maradt volna kutatónak.

Prágában bekapcsolódott a prágai magyar egyetemisták *Sarló* nevű, igen dinamikus csoportosulásának munkájába. Céljuk a közép- és kelet-európai népek közeledésének szolgálata, valamint a magyar falusi és városi proletariátus szociális felemelése volt. E fiatalok egyedül a marxizmust tartották alkalmasnak a társadalmi kérdések megoldására. Abban az időben Csehszlovákiában ugyanis sok olyan baloldali és liberális értelmiségi talált működési területet, akiket Magyarországon nem láttak szívesen. Azt vallották, hogy a szabadkőműves T. G. Masaryk államelnök filozófiai írásaiban lefektetett humanista eszméi őszinte közeledés alapját képezhetik a magyarok, csehek és szlovákok között. Nem sokkal Kárpátaljára való hazatérte után, 1935-ben a „Pro libertate” szabadkőműves páholy tagja lesz.

Egy évig a munkácsi ruszin gimnázium tanára, majd 1934-ban a beregszászi magyar gimnáziumé, ahol aztán több évig tanít. Szülőföldjén összetalálkozik gyerekkori ismerősével, egy fiatal tanítónővel, a beregkisalmási jegyző lányával, Budaházy Erzsébettel, akivel megszeretik egymást. A pedagógus hivatás iránti elkötelezettség közös bennük.

A lány elemi iskolai tanítónő, aki egész életét az iskolázás birodalmának kapuján belépő első osztályos kisgyerekek nevelésének szenteli, ennek utolérhetetlen specialistája. Említésre méltó, hogy ő volt a munkácsi izraelita felekezeti népiskola egyetlen nem-zsidó nevelője, egyúttal annyira szilárd katolikus meggyőződésű is, hogy az iránta érdeklődő fiatalembernek egyértelműen kijelentette, hogy vagy szabadkőművesség vagy ő. Ennek hatására félév tagság után kilépett a páholyból, majd néhány hónappal később összeházasodtak. Nagyon összeillő pár voltak: a férj lelkes, idealista, nyíltszívű, mindenkiben a jót megtaláló természet, felesége a hétköznapiok realista, kemény harcosa. A férj büszkén vallotta magát népi származéknak, akiké a jövő. Felesége igen régi, helybeli nemesi család leszármazottja volt. Egymást tökéletesen kiegyensúlyozták.

Jantsky Béla

A férj a kárpátaljai magyar kultúregyesületben fontos szerepet játszott, ám megtartva korábbi elkötelezettségét a különböző népek kultúrájának az egymás felé közvetítése iránt. 1938-ban kétnyelvű, cseh-magyar kultúrestet is rendeztek. Fontos szerepet vállalt előbb a beregszászi, majd a munkácsi kollégium – akkori nevén internátus – létrejöttének anyagi alapjai előteremtésében, amiért a kilencvenes

években a beregszászi iskola falán emléktáblával örökítették meg a nevét. A Tiszaháton járt pénzt gyűjteni erre a fontos célra, hogy a bentlakás révén falusi gyerekek is tanulási lehetőséget kapjanak. Ebben az időben ismerkedett meg a magyar népdallal, s annyira megszerette azt, hogy mást nem is volt hajlandó énekelni. Magyar nótát, operettet főleg nem, a dzsenti életformát kifejező voltuk miatt. Munkácson cserkészparancsnok is volt, vitte a gyerekeket kirándulni, táborozni.

Jantsky Béláné Budaházy Erzsébet

Közben bekövetkezett Kárpátalja visszacsatolása Magyarországhoz. 1940-től ismét a munkácsi gimnáziumban tanít, majd 1941-ben a munkácsi magyar-ruszin tanítóképző igazgatója lesz.

A kettős tannyelv úgy érvényesült, hogy egyik nap csak magyarul, a másikon csak ruszinul volt szabad beszélni. Időt tud szakítani iskolai elfoglaltságai mellett a geológia iránti szenvedélyének is. Mint a Magyar Földtani Intézet külső munkatársa 1940-ben és 1941-ben másodmagával felmérő terepmunkát végez a kárpátaljai

hegyekben. A sovinizmus és zsidóüldözés légkörében kiáll a ruszin és zsidó növendékek érdekében, amiért 1943-ban fegyelmi vizsgálatot indítanak ellene.

Kárpátalja visszacsatolásakor édesapám, aki a Közlekedési Minisztérium Hídosztályán dolgozott, megkapta ennek a területnek a hídfelügyeletét is. Ez jó alkalmat teremtett ahhoz, hogy meglátogassuk 1943 nyarán Jantskyékat Munkácson, akik nagy vendégszeretettel fogadtak. Ott töltöttünk néhány napot az elnémulásra készítő méretű, hűvös folyosós internátusban. Az igazgatóék két kislánya csaknem egyidős volt öcsémmel és velem. Mint kizárólag fiú-környezetben élő gyerekek volt alkalmam elcsodálkozni azon, hogy mi mindennel képesek játszani a lányok. Az is rögtön feltűnt, hogy Béla bácsi mennyire szerette a magyar népmeséket, népdalokat. Volt is sok nagy éneklés. Nekem csak a csipkefa bimbója ellen volt kifogásom, amelyben arra ment Jánoska: – hogy miért is kell engem kiénekelni? Jártunk Beregkisalmáson is. A nagy iskolaudvaron éppen gyakorlatozó magyar gépesített gyalogság volt beszállásolva. Nagy élményt jelentett, hogy beültettek az egyik katonai autóba.

A második Világháború nemsokára aggasztó fordulatot vett. Jantskyék egyre világosabban látták, hogyha a szovjetek győznek, Kárpátalját magukhoz csatolják, amitől semmi jó nem várható. Szövögették a szálakat Budapest felé. Jantsky Béla 1944-ben a budapesti Műegyetem földtani tanszékén is munkát vállalt. Amikor pedig október közepén elrendelték Kárpátalja kiürítését, eldöntötték, hogy ők is menekülnek. Más lehetőségük nem lévén, egy ismerős mozdonyvezető vette fel őket, elrejtve a szeneskocsiban a szén közé. Három napig tartott az út Budapestig, közben többször érte légitámadás a szerelvényt. S miközben a többi utas ilyenkor menedéket kereshetett a földeken, az addigra már három gyerekesre szaporodott családnak kucorognia kellett a szén között. Csupán pusztá életüket mentették át, mert három vagonba rakott bútoraik és minden holmijuk elveszett.

A másik két Jantsky testvér maradt Kárpátalján. Jantsky Jenőt a szovjetek több évre elhurcolták a Ladoga tóhoz kényszermunkára. Még nevüket is kiforgatták: Cirill betűs átírásban Jánszki lettek.

A front átvonulását Béla bátyámék Budapesten érték meg felesége nagymamájának lakásában. Orosz nyelvtudásával nagy hasznára volt a háznak, ahol meghúzódtak Még rendőrségi tolmácsnak is igénybe vették.

Amikor felvetődött egy Szovjet-Magyar Művelődési Társaság terve, elsők között csatlakozott hozzá, aki mindig is rokonszenvezett ilyen kezdeményezésekkel. Az ostrom után végül sem a Földtani Intézetnél, sem a Műegyetemen nem tudtak neki végleges, megfelelő állást adni, így került Jászberénybe tanárnak 1946. január 1-én az ötosztályos Jászberényi Tanítóképző és Líceumba.

Júliustól igazgatói kinevezést kapott. Ingóságai nem lévén az Elhagyott Javak Kormánybiztosságától igényeltek bútort, amit aztán részletfizetéssel váltottak meg.

Jászberényben is létrehozta a Szovjet-Magyar Művelődési Társaságot. Rendezvényein ő konferált, oroszul is, miután részt vettek rajta az orosz helyőrség képviselői is. Fennmaradt az első ilyen alkalom magyar nyelvű bevezetőjének kézírata, amelynek néhány gondolata igen fontosnak tűnik: „Az európai viharok zónájának gyújtópontjában élünk, de ez éppen azt jelenti, hogy nekünk minden erőnkkel ezeket a kapcsolatokat kell kiépítenünk minden nép felé, hogy többé soha háborúba ne keveredhessünk, hogy megszeressünk minden környező népet és hogy minket is megszeressenek.” Kitűnik belőle magyar hazafi volta is, népe iránti elfogultsága: „Micsoda tragédia, hogy nekünk kellett két ilyen háború fő részeseivé lenni, nekünk, akiknél – állítom – más népeket jobban megszeretni és más népekkel békésebben együtt élni tudó nép nem lakja ezt a földgolyót.” Hogy ez így van-e vagy sem, azt nem tudom, ő mindenesetre így tartotta. Azt is kifejtette beszédében, hogy a béke megalapozásához szükséges a kulturális csere, így az orosz kultúra megismertetése is magyarsággal, valamint a magyar értékeinek felmutatása az oroszoknak. A háborús vereség után ez a feltétele egyúttal a nemzeti önbecsülés visszaszerzésének is: „Kis népek kultúrája is lehet értékben egyenlő egy nagy nép kultúrájával.” Ez a kezdeményezés tehát számára az európai béke és a magyar nemzeti önérték helyreállításának az eszköze volt.

1947-ben vezetésével megünnepelik a Képző alapításának 30. évfordulóját. Nyáron ez az intézmény ad otthont a *szabadművelődési ügyvezetők* – mai kifejezéssel népművelők – 3 hetes tanfolyamának, amely nagy mértékben a magyar folklór talaján állt. Ősszel megindult a magas kultúra széles körű terjesztésére a József Attila Szabadegyetem. Mint a *Jászkiirt* híreiből kiderül, Sík Sándor költőt, Andrassy Kurta János szobrászt, Bardon Endre építőművészt hívták meg előadásokra, zenei programok is voltak, ahol egyebek közt Bachot

adtak elő. Szintén ősszel indult a Rádióiskola is, amihez a Tanítóképző komoly segítséget nyújtott. Fontos pedagógusa volt a tanári karnak Darázs Árpád énektanár, aki Kodály kórusokat tanított be a növendékeknek. Szintén az igazgató kezdeményezése volt az is, hogy nyáron a tanári kar és a nagyobb diákok a Mátrába vonultak fel fát kitermelni a téli fűtési idényre.

Ám a nem belülről – a tanári karból –, hanem kívülről jött, dinamikus igazgatónak irigyei is támadnak. Abban a feljelentős világban csak néhány jól irányzott bejelentés kellett, máris vitte az illetőt az ÁVO az internálótáborba. Ővele is így tettek 1948 februárjában. Próbálkoztak háborús büntett vádjával, aztán gazdaságival. A fennmaradt periratokból kiderül, hogy volt olyan, aki leplezetlenül közölte, hogy a helyét akarja elfoglalni. Szeptember első napjaiban végül szabadon kellett engedni a Budaörsi úti táborból – a mai Petőfi laktanyából –, mert az ötletekből semmi nem jött be. Közben a kétségbeesett feleség kérvényezett, beszélőre járt, ügyvédet keresett és próbálta eltartani most már négy gyermekét. A kereső családfő távol volt, a per nyelte a pénzt. A rokonság is besegített, hiszen ki volt az, aki el nem adott volna ezt-azt „ezért az áldott jó emberért”. Az akkurátus feleség persze mindezt kölcsönnek tekintette, ha krumplilevesen élve is, később fillérre mindent visszaadott. Az internált férj közben megbetegedett a rossz körülmények között, gyógyszerrel is az asszonynak kellett gondoskodnia. Harmadmagával volt egy cellában, egy ortodox szociáldemokratával meg egy jezsuitával. Őtőle tanult meg franciául. A perében nagy csomó irat keletkezett. Ezek közül azonban nem a feljelentők visszataszító vallomásai a legfontosabbak. A legbeszédesebb az az iratköteg, amiben volt tanítványai, kollégái nyilatkoznak a letartóztatott mellett. Nem lehetett csekélység ezek felkutatása. S az sem volt kockázatmentes a nyilatkozók részéről, hogy ezzel elárulták, hogy ők is Kárpátaljáról menekültek, s számolhattak még visszatoloncolásukkal is, hiszen 1945. április 4. óta lezárták a Kárpátalja és Magyarország közt a határt.

Amikor kiszabadult, ilyen előzmények után – érthető – már nem kívánt Jászberénybe visszatérni. Az eset súlyos sebet ejtett a pedagógia világa iránti vonzalmán. 1948 novemberében a Budapest VI. kerületi Kemény Zsigmond Gimnáziumban kap tanári állást. Ezt azonban csak átmeneti megoldásnak tekintette. Egy évre rá felveszik az Állami Földtani Intézethez geológusnak.

Ez a tehetséges ember nemcsak a párnázott igazgatói irodában találja fel magát, hanem a hegyeket róva is, sárban, porban, esőben, kánikulában. Kiszállásain parasztházakban szállt meg, olykor a háziakkal egy szobában a kis díványon, amelynek rúgói egész éjjel nyomták. Csak két-három hetente jött haza, de mindig egy szál virággal felesége részére. Mint jóval később a *Geológus kalapáccsal az ércek nyomában* c. ismeretterjesztő könyvében írja magáról:

Ilyen körülmények közt lett belőle „térképező geológus, akinek azonnal kell a tényeket megállapítani, rögzíteni, akinek állandóan a problémák tüzeiben kell izzania.”

Első feladata egy bizonyos porcelánipari nyersanyag – aplit – keresése volt a Velencei-hegységben. Ezt nem talált ugyan ipari mennyiségben, de a gránitból álló kis hegység felkeltette az érdeklődését, mert hasonló volt azokhoz a hegyekhez, amelyeket csehországi tanulmányai folytán annak idején alaposan megismert és megszeretett.

Ezt az érdeklődést fel tudta kelteni az illetékesekben is, mert az 1950. évre megbízást kapott a teljes hegység feltérképezésére. Az említett könyvben önkritikusan írja le ennek történetét. Azt a belső küzdelmet, ami két, egymásnak ellentmondó szempont közt feszült. Egyrészt folyton a csehországi, hasonló, ércekben igen gazdag területre gondolt, amelyhez hasonlót remélt felfedezni, másrészt pedig mint térképezőnek, számára minden kőzetnek egyforma értéket kellene tulajdonítania, annak az elvnek alapján, hogy „minden kő egyformán kedves, minden kő a saját történetét hordja magában.” Lobogó fantáziáját, hazájának értékes nyersanyaggal való szolgálatának vágyát azonban nem tudta megzabolázni. Lelkesedése oly mértékű volt, hogy a szakma egyre több képviselőjét is magával ragadta. A kor is kedvezett ennek, mert az erőltetett, s a nehézipart első helyre tévő kommunista iparosítási politika örömmel fogadott minden olyan hírt, ami új bányászati nyersanyagok felfedezéséről szólt. Itt pedig a nemesacélgyártáshoz használható molibdenit, az alumíniumgyártáshoz szükséges fluorit s talán még más, színesércásványok ipari termelésének lehetősége merült fel. Az 1951. évre úgy emlékszik vissza, hogy „akkor voltam geológus pályám alatt talán a legboldogabb. Közvetlenül láttam és éreztem munkám és életem hasznosságát, értelmét... Adhattam én is valamit hazám dolgozó népének.” Pedagógus volta sem maradt kiaknázatlan: Egy csapat fiatal geológust adtak melléje, hogy bevezesse őket a térképezés rejtelmeibe.

1952-ben a Tudományos Akadémia és a bányászat illetékesei megszavazták a bányászkodás megindítását, annak ellenére, hogy még sok minden nem volt világos geológiailag, amit Földvári Aladár professzor csendben gyakran hangoztatott is.

Az 1952. évben külön bányászati vállalatot hoztak létre a Velencei-hegység számára Jantsky Béla reményt keltő eredményei alapján. A politika és a geológus egymásra találnak. A geológus szívesen hiszi el, hogy a „török, tatár, német” (és ki nem mondva: Trianon) által kifosztott ország számára hasznosítható természeti kincseket talált; a szakma is szívesen hiszi el, a politika is; a kutató pedig boldog, hogy céljai azonosak a politikáéval. A geológus értékeli „azokat a nagyszerű lehetőségeket, amelyek országunk gazdasági rendszeréből kifolyólag a geológia előtt állnak. Az ország egész gazdasági erejével támogatja munkájában, értékeli 'felfedezéseit', és hogyha állításait megvédte, korlátlan hitelt nyújt számára a terület bányászati felkutatására.”

A munkaérdemrend arany fokozatával tüntetik ki, ő pedig párttag-jelölt lesz.

Utólag elmondható, – s Béla bátyám is így látta néhány évvel később – hogy mindannyian egyfajta illúzió áldozatai lettek. Mint ahogy az egész politikai rendszer egy voluntarista illúzió áldozata lett, aminek első jelei 1953-ban jelentkeztek, amikor az első ötéves terv összeomlott, és Nagy Imre váltotta fel Rákosit. Ő személy szerint történetesen nem nagyon örült ennek a fordulatnak, mert ez azt is jelentette, hogy a bányászatot redukálták a Velencei-hegységben. 1953 tavaszán megkapja a Kossuth-díj ezüst fokozatát, ő pedig összel belép a pártba. A rá jellemző jóhiszemű optimizmusból vállalt párttagságot felesége is támogatta, ő viszont az internálás emlékeit el nem feledő pesszimizmusból. A tagdíjbélyeget havonta lerótták, a pártról a családban több szó nem esett.

Nem sokkal később kinevezik a frissen létrehozott Földtani Főigazgatóságba főgeológusnak, 1954-ben pártvezetőségi tag lesz. Új, megtisztelő, de nem kívánt főgeológusi munkakörét el kellett fogadnia, ám a csupa papírmunkából álló tisztségtől egy év múlva sikerül megszabadulnia. 1955-re kiderül, hogy a Velencei-hegység ipari nyersanyagot nyújtani nem tud. „Öt év vitája véglegesen eldőlt. Földvári Aladár járt a helyes úton. Én leszek az első, aki neki gratulál,” jelenti ki becsületesen.

A kudarcot őszintén és nyíltan bevallja, még könyvében is ír róla. Eltökéli azonban, hogy „most már másodszor nem fogok beleesni az elkövetett hibákba.”

A könyv fontos tanulsága, hogy „az ember ne bújjon bele saját elveinek sündisznóállásába, hanem próbálja meg tudományos ellenfelének álláspontjába is beleélni magát.”

A nagy nyersanyaglelőhely álma szertefoszlott, az ott szerzett elméleti, alap kutatási tudományos eredmények mindazonáltal értékállóan bizonyultak, s egész Magyarország Trianon után megmaradt csekély számú érlelőhelyeit egységes szisztémába lehetett általuk rendezni. Az érdeklődés homlokterébe egyre inkább a Mátra-hegység kerül érlelőhelyeivel.

Mint gimnazistát, engem is meghódított a geológiának. Lehetetlen volt nem átvenni a lelkesedését, amikor valami ásvánnyal a kézben annak csodáiról magyarázott. Ekkor ismét pedagógus volt. Az 1953-54-55. években a Mátrában vállaltam nyári munkát geológusok mellett. Pedagógus volt akkor is, amikor a tudományos ismeretterjesztésben vállalt feladatot azzal, hogy az 1953-ban az Élet és Tudomány hetilap szerkesztőségi tagja lett. Emiatt szorosabb volt kapcsolata az olyan, tudományos ismeretterjesztést vállaló tudósokkal, mint az őslénykutató Tasnádi-Kubacska András vagy a tévében bemutatott fizikai kísérletei alapján híressé vált Öveges József, mintsem a geológus-társadalom tagjaival, – leszámítva nagy pártfogóját, Vadász Elemért. Még a miséken a papok prédikációit is aszerint értékelte, hogy mennyi „természettudományosat” talált bennük. Pedagógus volt akkor is, amikor az ifjú kutatók tanulságára az itt többször is idézett könyvet megírta. Mondani sem kell, hogy ezen az ismeretterjesztő művön túl hatalmas szakirodalmi tevékenysége is volt.

A mátrai ércesedés kutatása csak néhány évig adott anyagot számára. A Mecsek kutatására tért át, amelynek alaphegysége ugyanúgy gránit, mint a Velencei-hegységé. A Mecsekben uránlelőhelyre is találtak, ezért 1956-tól a Nehézipari Minisztérium uránipari főosztályára főgeológusnak nevezik ki. Ez a tevékenység titkos volt, szakmai publikációinak sora ezért megszakad. Elkötelezett magyarsága és baloldalisága egymással ellentétbe kerül, amikor azt látja, hogy a magyar uránkincset a Szovjetbe viszik.

A nagydoktori

Október 23-án a Parlament előtt a forradalmi ifjúság egyik fontos kérdését fejezte ki az az ott skandált egyik rigmus, hogy „Azt kérdezik Pesten, Budán: Hová lett a magyar urán?” Eddigre már minden jóhiszemű baloldali ember végképp csalódott a rendszerben. Az MDP megszűnése után az új pártba, az MSZMP-be már nem is lép be.

1957-ben megvédi az 1955-ben beadott *Velencei-hegység földtana* c. kandidátusi disszertációját. 1960-ban a Csehszlovák Földtani Egyesület tiszteletbeli tagjává választják. Ám szoros kapcsolatban állt a moszkvai Lomonoszov Egyetem professzoraival is. A hatvanas évek elején a Műegyetemen tart néhány évig szemináriumot a geológiai tanszéken *rádióaktív nyersanyagok* címmel. 1966-tól a NIKEX külkereskedelmi vállalat alkalmazásában öt évig végez geológiai kutatást Mongóliában.

Már indulófélben volt, amikor közölték vele, hogy a fogadó ország természetesen ragaszkodik az expedíció vezetőjének a párttagságához.

Feleségével azt a megoldást választották, hogy erre az alkalomra belép, de majd a tagdíjat nem fogja fizetni, s akkor három hónap után automatikusan törlik a tagságát. Így is lett.

Mongóliai kutatását az ottani kormány 1971-ben a Mongol Sarkcsillag Rendjellel jutalmazta.

Ez évben megy nyugdíjba, de még mint szakértő, 1988-ig a Magyar Állami Földtani Intézetnél dolgozik. 1976-ban fejezi be élete fő művét, egyúttal akadémiai nagydoktori értekezését *A Mecseki kristályos alaphegység földtana* címmel. Ebben a munkában határozza meg egyebek közt ennek a Balkántól húzódó hegységnek a korát. Hihetetlen mennyiségű anyagot dolgozott fel benne, késő éjszakákig készítette a kőzetcsiszolatokat, térképeket, válogatta a fotókat. A disszertáció védésekor egészen rendkívüli nagy arányban szavaztak a bizottság tagjai elfogadása mellett.

Csaknem haláláig dolgozik élete ezen összefoglaló művén, amit nyomdakészen hagy az utókorra, habár élete utolsó éveiben egyre elhatalmasodik betegsége. 1991 decemberében hal meg. Temetésén akaraterejét, vitalitását, emberségét, szakmaszeretetét, lelkesedését méltatják.

Aki olvassa a Képző bejáratánál Jantsky Béla nevét, gondoljon arra, hogy két évig ez az ember, ilyen ember volt az igazgatója.